

บทบาทของวรรณกรรมปัจจุบันต่อคนรุ่นใหม่

การอภิปรายพิเศษในวิชาการวรรณกรรมปัจจุบัน

“ไพลิน รุ่งรัตน์”

วิทยาการ

นิเวศน์ กันไทยราษฎร์

วิทยาการ

วัฒน์ วรรณยางกูร

วิทยาการ

รศ.เรีนฤทัย สัจจพันธ์

ผู้ดำเนินการอภิปราย

รศ. รื่นฤทัย “ขอให้คุณ ไพลิน ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องบทบาทวรรณกรรมปัจจุบันต่อคนรุ่นใหม่”

ไพลิน “หัวข้อที่อาจารย์ให้คือบทบาทวรรณกรรมปัจจุบันต่อคนรุ่นใหม่ พอเห็นหัวข้อก็ตีความกลับไปกลับมา คงจะต้องแยกออกเป็น 2 ประเด็นว่า บทบาทของคนรุ่นใหม่ต่อวรรณกรรมประเด็นหนึ่ง กับอีกประเด็นหนึ่ง บทบาทของวรรณกรรมที่มีต่อคนรุ่นใหม่ แต่คิดว่าในส่วนที่น่าสนใจมากที่สุดสำหรับผู้ฟัง ก็คือ บทบาทของคนรุ่นใหม่ต่อวรรณกรรม คำว่าคนรุ่นใหม่ในที่นี้ ดิฉันอยากจะขอตีความอย่างนี้เอง โดยไม่ต้องอ้างทฤษฎีว่า คนรุ่นใหม่ตามทฤษฎีแล้วควรจะเป็นคนอายุเท่าไรนะคะ ในความคิดของดิฉันตัดสินเอาเองว่า คนรุ่นใหม่ในที่นี้ ดิฉันขอเริ่มต้นจาก คนที่เรียกกันว่า ยุคแสงหา เป็นต้นมา คำว่า ยุคแสงหา ก็คือ ตั้งแต่สมัยที่เราเรียกกันว่า สมัยวิทยากร เชียงกูล สมัยสุชาติ สวัสดิ์ศรี 2 คนนั้น ก่อนหน้าที่จะเกิดเหตุการณ์ 14 ต.ค. ช่วงหนึ่ง 3-4 ปี แล้วนั้น ซึ่งคนที่ทำงานเกี่ยวกับวรรณกรรมตั้งแต่รุ่นนั้นเป็นต้นมา น่าจะนับได้ว่าเป็นคนรุ่นใหม่ ในสายตาของดิฉันแล้วหลังจากยุคแสงหา ก็จะแบ่งออกมาเป็น 4 ส่วน ที่ดิฉันแบ่งได้จะเป็น คือ ยุคแสงหา ก่อน 14 ต.ค., แล้วก็มา 14 ต.ค.-6 ต.ค. เป็นยุคที่เราเรียกกันว่า วรรณกรรมเพื่อชีวิต หรือดอกไม้บานร้อยดอก, หลัง 6 ต.ค. ยุคที่ พ.ค.ท. ยังมีอิทธิพลอยู่อีกส่วนหนึ่ง แล้วก็ หลังปี 2521 ช่วงระหว่าง 21-22 ซึ่งอิทธิพลของ พ.ค.ท. เริ่มเปลี่ยนไป อีกยุคหนึ่ง ทั้งหมดเป็น 4 ยุค ถือว่าเป็นยุคของคนรุ่นใหม่ จนถึงปัจจุบันนี้ ถ้าจะพูดถึงว่า บทบาทของคนรุ่นใหม่ที่มีต่อวรรณกรรม ก็จึงต้องพูดออกเป็นส่วน ๆ ตั้งแต่ ยุคแสงหา เป็นต้นมา ที่นับบทบาทกว้างที่ดิฉันแบ่งไว้ก็คือ คนรุ่นใหม่เป็น ผู้มีบทบาทต่อวรรณกรรม ในฐานะผู้สร้างหรือผู้ผลิตงานวรรณกรรม ส่วนที่สอง ก็คือ ในฐานะผู้เสพ ผู้เสพยา ก็คือ พวกนักอ่าน, นักวิจารณ์, นักกิจกรรม, นักวิชาการ ออกมาเป็นลักษณะนี้ ที่นี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้สร้าง เราก็จะดูไปตามยุค คนรุ่นใหม่ตั้งแต่ยุคแสงหา สร้างสรรค์งานในลักษณะอย่างไร ถัดมาในยุควรรณกรรมเพื่อชีวิตเป็นอย่างไร, ในยุคหลัง 6 ต.ค. เป็นอย่างไร และในยุคที่อิทธิพล พ.ค.ท. เป็นอย่างไร ที่นี้ถ้าจะนั่งเล่ากันว่า อันนั้นยุคก่อน 14 ต.ค. เป็นอย่างไร ยุควรรณกรรมเพื่อชีวิตเป็นอย่างไร ก็คงจะน่าเบื่อ เพราะแต่ละคนก็คงจะศึกษาหรือได้ยินได้ฟังเรื่องนี้มาพอสมควรแล้ว ที่นี้จะขอสรุปเป็นส่วน ๆ ว่า นักเขียนเรื่องสั้น, นักเขียนนวนิยาย และนักเขียนบทกวี ในฐานะที่เค้าเป็นคนรุ่นใหม่ เค้าได้ทำอะไรกันไปบ้าง หรือในสายตาของดิฉัน มองเห็นว่าเค้าทำอะไรกันไปบ้าง ส่วนที่เป็นนักเขียนเรื่องสั้น ถ้าเรานับเรื่อยมาตั้งแต่ สมัยคุณสุชาติ, คุณวิทยากร ซึ่งเรียกว่า ยุคแสงหา เป็นต้นมา เราจะเห็นว่า กระบวนการเรื่องสั้นของเรา นั้นเรียกว่า มีพัฒนาการพอสมควร ถ้าใครเป็นนักอ่านคงจะพอนึกออกว่า เรามีเรื่องสั้น ประเภท สับสนให้อ่าน เรามีเรื่องสั้นประเภทโรแมนติกให้อ่าน เรามีเรื่องสั้นเพื่อชีวิตให้อ่าน ประเภทที่ ลึกซึ้ง, ลึกกล้า ให้อ่านมากมาย เท่าที่สังเกต เราจะเห็นว่า มีนักเขียนเรื่องสั้นทุกรูปแบบ แต่เป็นที่น่าสังเกต คือส่วนใหญ่แล้วนักเขียนเรื่องสั้นฝ่ายก้าวหน้า เป็นผู้คุมสนามเรื่องสั้นเอาไว้ หรือ

เป็นผู้ควบคุมพัฒนาการของมัน การพัฒนาของเรื่องสั้นทั้งหมดกระบวนการนี้ นักเขียนก้าวหน้าเป็นคนจัดการทั้งสิ้น อันนี้เป็นข้อสังเกตจากดิฉัน

ส่วนนวนิยาย เราจะเห็นว่า ก่อน 14 ต.ค. ยุคแสวงหา มายุค 14 ต.ค. เราจะเห็นว่า นวนิยายจากคนรุ่นใหม่สักเรื่อง ก็เรื่อง *ตำบลดงมะกอก* ของคุณวัฒน์ วรรณยางกูร ที่เราเห็นมาเป็นครั้งแรก ในยุควรรณกรรมเพื่อชีวิต ยุคกลาง ๆ 14 ต.ค.-6 ต.ค. นั้นเป็นนวนิยายของคนรุ่นใหม่ หลังจากนั้นมาจนข้ามยุคหลัง 6 ต.ค.แล้ว จนพ้นยุค พ.ศ.ท เริ่มเปลี่ยนไป ยุคนี้แหละจะมีนวนิยายของคนรุ่นใหม่เกิดขึ้นมากมาย มีนักเขียนรุ่นใหม่เขียนนวนิยายกันมาก แต่ส่วนใหญ่แล้วจะเขียนสัก 15 ตอนจบ แล้วก็เป็นเรื่องของเด็ก เช่น เราจะเห็นงานเขียนของ มาลา คำจันทร์ จำลอง ผังชลจิตร แต่จะมีนักเขียนรุ่นใหม่ที่เขียนนวนิยาย แต่ไม่ใช่เรื่องเด็ก ในขณะนั้นก็เติบโตขึ้นเรื่อย ๆ เช่น คุณชาติ กอบจิตติ, คุณวัฒน์ วรรณยางกูร, คุณนิเวศน์ กันไทยราษฎร์ และอีกหลาย ๆ คน นักเขียนรุ่นใหม่ที่เขียนนวนิยาย เราจะเห็นการตื่นตัวหรือพัฒนาการของเขาเพิ่งมาเริ่ม ในช่วงที่ 4 ของยุค มีข้อสังเกตว่า กลุ่มนักเขียนที่เขียนนวนิยายทั่ว ๆ ไป อย่างกฤษณา อโศกสิน, สีฟ้า ฯลฯ ก็มีนักเขียนรุ่นใหม่ เข้าไปอยู่ในกระบวนการนี้ด้วย เช่น นันทนา วีระชน เกิดช่วง 14 ต.ค. ก่อน 14 ต.ค. ซึ่งเขียนนวนิยายได้มีสาระ แต่จะเห็นว่า ลักษณะวิธีเขียนนวนิยายของเค้าจะต่างไปจากนักเขียน เช่น คุณชาติ, คุณวัฒน์, คุณนิเวศน์ เราจะเห็นว่า มีออกมาเป็น 2 ส่วน ซึ่งจะมาวิเคราะห์กันได้ว่าทำไมทั้ง 2 ส่วนจึงแตกต่างกันพอสมควร และมีแนวโน้มจะเข้าหากันได้หรือเปล่า

อีกส่วนหนึ่ง คือพวกกวี กวีนั้นคนรุ่นใหม่ที่เขียนกวีตั้งแต่ยุคแสวงหามาเลย ยุควรรณกรรมเพื่อชีวิต จะแบ่งกลุ่ม ตั้งแต่ 14 ต.ค. คือก่อน 14 ต.ค. มี ยุคแสวงหา ที่เราเรียกกันว่า ยุคข้างโรแมนติกสักหน่อย จะมีเช่น สุรศักดิ์ ศรีประพันธ์, อดุลย์ จันทร์ศักดิ์, เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์, นิภา บางยี่ขัน กลุ่มนี้เราเรียกว่า นักกลอนรุ่นใหม่ อยู่ในยุคแสวงหา พอ 14 ต.ค. มันเกิดตัดช่วงนี้ขึ้นมา มีวรรณกรรมเพื่อชีวิตขึ้น กวีเพื่อชีวิต เกิดขึ้นในยุควรรณกรรมเพื่อชีวิตเยอะมาก 14 ต.ค.-6 ต.ค. เกิดขึ้นมา แต่ไม่ใช่กลุ่มที่พูดนี้ กลุ่มนี้ขาดหายไป (ยกเว้น เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์) มาเกิดกลุ่มใหม่ขึ้นมา เช่น สถาพร ศรีสัจจัง, วัฒน์ วรรณยางกูร อีกหลายคน พอ 6 ต.ค.ไปแล้ว กวีเกิดใหม่ขึ้นเรื่อย แม้แต่ คมทวน คันธนู มาเกิดหลัง 6 ต.ค. จนถึงปัจจุบัน มีข้อสังเกตว่า นักกลอนยุคแสวงหานั้น ไปสืบเนื่องเป็นนักกลอนเข้าไปอยู่ในสมาคมนักกลอน กวีที่เกิดขึ้นจากอิทธิพลของวรรณกรรมเพื่อชีวิตนั้น ก็ไปอยู่ในกลุ่มองค์กรวรรณกรรม เพราะฉะนั้นกวีบ้านเรา จะแบ่งออกเป็น สมาคมนักกลอน และองค์กรวรรณกรรม หรือกลุ่มที่มี ญิบ พันจันทร์ กลุ่มสยามใหม่ วิธีการเขียนของเขานั้นต่างกัน แต่ถึงอย่างไร คอสมันกวีต่าง ๆ ก็ยังมีกวีทั่ว ๆ ไปอยู่

ส่วนในฐานะผู้เสพยา คือ พวกนักอ่าน, นักวิจารณ์, นักกิจกรรม, นักวิชาการ นักอ่าน
สรุปได้ทันทีว่า เรามีน้อยมาแต่ไหนแต่ไรแล้ว เราไม่ค่อยจะมีนักอ่านเท่าไร คนอ่านวรรณกรรม
ไม่ค่อยมี แต่คนอ่าน น.ส.พ.มีเยอะ สรุปได้เลยว่า ไม่ค่อยมีคนอ่านหนังสือ เพราะฉะนั้นเมื่อ
ไม่ค่อยมีคนอ่านหนังสือก็ต้องสืบเนื่องกันไปคือไม่ค่อยมีคนวิจารณ์หนังสือ สาเหตุไม่ค่อยมีคน
วิจารณ์หนังสือ นั้น เพราะเราไม่ค่อยมีการวิจารณ์กันมาก่อน มีข้อสังเกตอยู่ประการหนึ่งที่ทาง
สมาคมภาษาและหนังสือเคยจัด รายการสมาชิกสัมพันธ์ คือให้สมาชิกได้มาคุยกัน ในเรื่องการ
วิจารณ์ ได้ข้อเสนอแนะออกมาข้อหนึ่งว่า วัฒนธรรมการวิจารณ์นั้น ไม่ใช่วัฒนธรรมไทย เพราะ
คนไทยจะไม่วิจารณ์กัน จะไม่ฉีกหน้ากัน จะไม่ว่ากันรุนแรง ค่อยอะลุ่มอะล่วยกันไป ฉะนั้นการ
วิจารณ์จึงไม่เป็นผลสำเร็จเท่าที่ควร อีกประเด็นหนึ่ง ที่การวิจารณ์ไม่เฟื่องฟู เพราะนักวิชาการ
ท่านไม่เล่นด้วย คือนักวิชาการท่านมีงานในมหาวิทยาลัยเยอะ ท่านมีงานมาก ฉะนั้นโอกาสที่ออก
ไปแตะกับงานวรรณกรรมข้างนอกจึงมีน้อย เพราะฉะนั้นการวิจารณ์จึงไม่ก้าวหน้า อีกส่วนหนึ่ง
ของนักกิจกรรม หรือนักศึกษา เราจะเห็นว่า ไม่ว่าจะยุคไหน นักศึกษาเป็นผู้มีบทบาทในความ
เคลื่อนไหวทางวรรณกรรมมาก เราจะไปฟังอภิปรายต้องไปที่มหาวิทยาลัย แต่เดี๋ยวนี้เราแทบ
จะไม่ได้ยินเลยว่า มีการอภิปรายทางวรรณกรรมที่ไหน ในมหาวิทยาลัยไหน ที่ฝากไว้ก็คือว่า
ทำอย่างไรจะให้คนรุ่นใหม่ ถ้าในฐานะนักเขียน ทำงานหนักที่สุด ที่จะให้งานเขียนออกมาดี และ
ทำอย่างไร ที่จะให้คนที่เป็นักอ่านทั้งหลาย อ่านหนังสือ อ่านวรรณกรรมกันบ้าง”

รศ.เรีนฤทัย “ในฐานะที่เป็นคนเขียนมีความคาดหวัง ว่าวรรณกรรมของตนเองนั้น ให้อะไรแก่ผู้อ่าน”
วัฒน์ “ถ้าถามผมว่าต้องการให้คนอ่านได้อะไร คงพูดรายละเอียดกันเยอะ แต่พูดสั้น ๆ ผมอาจ
บอกได้ว่าจากการที่ผมเขียนหนังสือมาประมาณหลายปี ความรู้สึกของผมต่อคนอ่านหรือจาก
การเขียนก็คือชอบเขียนหนังสือ และผมก็พบว่ามีคนชอบหนังสือ ผมว่าคงมีแค่นี้วัฏจักรของมัน
ระหว่างคนเขียนกับคนอ่าน ที่นี้ในการอ่านใครจะได้อ่านแค่ไหนนั้น ผมว่ามันเป็นเรื่องของ
แต่ละคนว่าต้องการอะไร แต่สำหรับผมแล้วในความรู้สึกของคนเขียน เวลาที่นั่งเขียนก็คงไม่
ต้องมานั่งนึกว่า คนอ่านจะได้อะไรจากอันนี้ เมื่อก่อนนี้เวลาเขียนก็นั่งนึกเหมือนกัน แต่ว่านึกมาก
มันเลอะไป มันไปนึกถึงเรื่องที่ไม่ใช่เรื่องที่เขียน เพราะเวลาเขียนหนังสือจริง ๆ แล้ว มันก็ต้อง
เข้าไปในตัวเรื่องให้ถึงที่สุด ลืมสิ่งอื่น ๆ ให้หมด แล้วก็เขียนไป เรื่องสั้นหรือนิยาย บทกวี
บางชิ้น, บางเรื่องมันก็พูดยาก บางชิ้นจะให้อะไร บางชิ้นมันก็ตอบชัดเจน บางชิ้นมันก็บอกกัน
ยากกว่าจะให้อะไร, แต่ว่าโดยรวม ๆ ผมมองจากความรู้สึกของผม เวลาผมเป็นคนอ่าน สิ่งที่ผม
ได้คือความชุ่มชื่นใจ ในอันดับแรก ผมรู้สึกว่าถ้าเวลาผมเขียนไปแล้ว คนอ่านไม่ได้ความชุ่มชื่นใจ
คนอ่านก็คงเลิกอ่าน คืออาจจะเป็นเรื่องสั้น, เรื่องเครียดก็ได้ แต่อ่านแล้วมันได้ความรู้สึกอย่าง
นี้ เป็นความรู้สึกอึม ออาจจะอึมสำนวนภาษา, อึมกับลีลาของอารมณ์ หรืออึมจากเนื้อหาใจความ

บางที่เราอ่าน เราอาจจะได้แต่ความสนุกในเรื่อง บางที่จะได้ในแง่ของความคิด แง่คิดอะไรพวกนี้ มันก็แล้วแต่วาระโอกาส ผมว่าจริง ๆ แล้วงานเขียน มันน่าจะออกมาจากความรู้สึก เก็บมาจาก ประสบการณ์ สังคมประสบการณ์ เป็นการสร้างสรรค์, มีจินตนาการ มีอะไรเหล่านี้ ซึ่งใน วิธีชีวิตแล้ว มันมีเรื่องไม่ปกติดูอยู่เยอะ ถ้าหากว่าเราสังเกตหรือเราคิดดู ในหน้าที่นักเขียนมันน่าจะ แสดงออกมาซะครับ นักเขียนจะเสนออะไรแก่คนอ่าน”

วศกรีนฤทัย “ลองฟังคุณนิเวศน์ กันไทยราษฎร์บ้างว่า มีความคิดอย่างไร ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรม ต่อคนอ่านซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่”

นิเวศน์ “บังเอิญ ผมเป็นทั้งนักเขียนและเป็นคนอ่านหนังสือด้วย คงจะพูดเป็นสองมุมในแง่ คนอ่านหนังสือและคนเขียนหนังสือซะครับ ในแง่ของคนอ่านซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ วรรณกรรมนั้นมีผลต่อคนรุ่นใหม่ตลอดเวลา ย้อนหลังในสมัยที่ผมเริ่มเขียนหนังสือนั่น แน่นนอนอย่างหนึ่งคือ อิทธิพลที่ได้จากวรรณกรรมในยุคนั้น เราอ่านแล้วเรารู้สึกว่าเห็นด้วย และไม่เห็นด้วย รู้สึก ทำทนายเรา และเราก็เริ่มเขียนบ้าง ด้วยความรู้สึกว่า อยากจะแลกเปลี่ยนความคิด ความคิดที่เรา รู้สึกกับสังคม และเราก็เขียนออกมาในรูปของเรื่องสั้น ในรูปของกลอน หรือในรูปแบบต่าง ๆ ผมถือว่า นั่นคือการแลกเปลี่ยนกัน ครั้นมาถึงยุคนี้ ในยุคซึ่งผมเป็นคนเขียนหนังสือเต็มตัวนะอะ ผมก็ยังเชื่อว่า คนรุ่นใหม่ก็ยังสนใจวรรณกรรม แล้วก็วรรณกรรมเป็นชนวนที่ทำให้เกิดนักเขียน ใหม่ได้ตลอดเวลา นอกเหนือจากนั้นวรรณกรรมจะให้อะไรกับคนรุ่นใหม่ผมคงจะไม่สามารถ จะพูดได้ เพราะว่าเราคงไม่รู้ว่าแต่ละคนนั้นต้องการอะไรในงานเขียน นอกจากจะพูดกันว่าที่เรา เขียนไปนั่น เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย และก็ต้องการอะไรนอกไปกว่านั้นอีก หรือสิ่งที่เราเขียนไป ได้เสนอไป ไม่เห็นด้วยตรงไหน และก็หวังดิงกัน อันนั้นเราก็คงได้รู้ ถ้าถามว่า ผมคิดยังไงกับ คนรุ่นใหม่ในเรื่องวรรณกรรม ผมคิดว่า คนรุ่นใหม่ไม่ชอบวรรณกรรมที่ขาดความบันเทิง ผมได้ ข้อสรุปว่า วรรณกรรมที่ขาดด้านบันเทิงนั้น ต้องใช้เวลาต่อสู้อย่างมากกว่าวรรณกรรมที่ใช้สื่อความ บันเทิงเข้าไปถึงคนอ่าน ที่ผมกล้าพูดอย่างนี้ก็เพราะว่า เราจะสังเกตว่าพ็อกเก็ตบุ๊ค หรืองานเขียน ประเภทที่เราเรียกกันว่า ก้าวหน้า จำนวนพิมพ์ที่ออกไปนั้นมันไม่กระเตื้องขึ้น ตรงกันข้ามกลับ ลดน้อยลงด้วยซ้ำ เมื่อสมัยผมเริ่มเขียนหนังสือใหม่ ตอนนั้นคุณบรรลือชัย บุญปาน พิมพ์พ็อกเก็ต บุ๊ค พิมพ์หมิ่นเล่ม ครั้นตกมาถึงรุ่นผม ซึ่งโดยปกติแล้วหลายปีผ่านไปทุกอย่างมันเปลี่ยนไปมาก มันพัฒนาไปเยอะ แต่ว่าจำนวนกลับเหลือเพียง 3,000 เล่ม หรือ 2,000 เล่ม อันนี้หมายถึงอะไร ถ้าหมายถึงว่าคนรุ่นใหม่ นั่น ก็คงไม่อ่านวรรณกรรมประเภทนี้มากนัก แต่ขณะที่หนังสือประเภท บงกช หรือว่าหนังสือประเภทบันเทิง ขายดี และพิมพ์จำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ สิ่งเหล่านี้เราก็คง สรุปไม่ได้ว่า เราจะโทษใคร แต่ว่า ผมรู้สึกว่า ในฐานะเป็นคนเขียนหนังสือและโยกตัวเองมา

เป็นนักเขียนอาชีพนี้ ผมควรจะให้อะไรแก่คนรุ่นใหม่ในด้านที่ว่า แทรกไปในความบันเทิง และผมก็เชื่อว่าถ้าเราให้ความบันเทิง อันดับแรกแล้วเราก็ให้สาระโดยใช้สื่อความบันเทิง ให้ความสนุกสนาน คนรุ่นใหม่คงยินดีและคุยกันรู้เรื่องมากกว่าที่เราจะมาพูดอะไรกันซีเรียส อันนี้คือสิ่งที่ผมรู้สึก ว่า ถ้าเราจะคบกับคนรุ่นใหม่ และเป็นคนเขียนหนังสือกับคนรุ่นใหม่ เราคบกันโดยใช้บันเทิงเป็นสื่อ แต่อย่างไรก็ตาม เราต้องมีสาระ ต้องให้ความคิด ต้องมีการแลกเปลี่ยนกันตลอดเวลา เพียงแต่ว่า สาระ ความคิดนั้นเราแทรกไปในความบันเทิงเท่านั้นเอง”

รศ. รื่นอุทัย “ทางด้านคุณไพลิน รุ่งรัตน์ ยังมีส่วนที่จะพูดอีก ในด้านที่เกี่ยวกับผู้อ่านกับวรรณกรรม”

ไพลิน “ที่แบ่งหัวข้อออกเป็นบทบาทของคนรุ่นใหม่ที่มีต่อวรรณกรรม กับบทบาทของวรรณกรรมที่มีต่อคนรุ่นใหม่ ตรงที่เป็นบทบาทของวรรณกรรมที่มีต่อคนรุ่นใหม่ ที่ยังไม่ได้พูด อันที่จริงมาประเมินโดยใช้ตัวเองเป็นหลักอยู่คนเดียวว่า วรรณกรรมนั้นมีบทบาทกับคนรุ่นใหม่อย่างไร ก็คงไม่ได้คำตอบที่ดี จะให้ได้คำตอบที่มีหลักเกณฑ์พอสมควรก็ให้อาจารย์ทำแบบสอบถามให้ นศ. ประเมินออกมา ว่าวรรณกรรมนั้นมีบทบาทต่อตัวคนแต่ละคนที่เป็นคนรุ่นใหม่อย่างไรบ้าง โดยทั่ว ๆ ไปแล้วดิฉันคิดว่าเวลาที่เรารอหนังสือ หรือเรารอวรรณกรรมสักเรื่อง มันจะมีอะไรกับเราไหม หรือมันจะทำให้เราเกิดความรู้สึก หรือเกิดความคิด หรือจะชี้นำเราไหม เช่นอ่านคำพิพากษาแล้วเราจะรู้สึกใหม่ว่าสังคมนี้มันตกต่ำเสียเหลือเกิน นั่นเป็นส่วนหนึ่งของบทบาทวรรณกรรมที่มีต่อคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนรุ่นใหม่ เมื่อก่อนนี้ อาจจะมีวรรณกรรมที่เรียกว่าเป็นช่วงดอกไม้บาน อาจจะเป็นช่วงที่ว่าวรรณกรรมมีอิทธิพลต่อเรามากเหลือเกิน นั่นเพราะว่าองค์ประกอบรอบตัวเราหรือตัวคนรุ่นใหม่นั้น มีส่วนด้วย เวลาที่เราได้ยืมเค้าอ่านบทกวีของ จิตรภูมิศักดิ์ เราารู้สึกว่าอยากจะถูกขึ้น, อยากจะกระโดด, อยากจะทำอะไรสักอย่างที่มีมันสะใจ หรือเวลาที่เรารอบทกวี ของ รวี โคมพระจันทร์ เราารู้สึกว่า เราเป็นคนเต็มคนขึ้นมาในขณะนั้น ช่วงนั้น เป็นบทบาทของวรรณกรรมที่มีต่อคน แต่นั่นต้องสถานการณ์อื่นด้วย แต่อย่างในปัจจุบันนี้ ซึ่งสถานะมันปกติอย่างนี้ เมื่อไหร่วรรณกรรมจะมีอิทธิพลต่อเราหรือมีบทบาทต่อเรา จะมีสักคนที่อ่านนวนิยายเรื่องหนึ่งของคุณนิเวศน์ แล้วคิดว่าจะต้องไปมีชีวิตเหมือนอย่างนางเอกในนวนิยายนั้นไหม อันนี้เป็นคำถามสู่ทุกคนว่า เราเคยรู้สึกใหม่ว่า วรรณกรรมนั้นเข้ามามีบทบาทต่อชีวิตของเรา มามีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของเรา หรือว่าจริง ๆ แล้ว เราอ่านแล้วไม่เคยมีความรู้สึกอะไรเลย หรือว่าใครที่อ่านเรื่อง *ต้นส้มแสนรัก* แล้วจะร้องไห้ ต้นส้มแสนรักนั้นมีอิทธิพลต่อเราแค่ไหนทำให้เรามีความรู้สึกนึกไปถึงอะไรที่มีมันสะเทือนใจ นั่นคือ บทบาทของวรรณกรรมที่มีต่อเรา เราที่เป็นคนรุ่นใหม่”

รศ.รื่นฤทัย “มีคำถามสำหรับนักเขียนทั้ง 2 ท่าน คือ คุณวัฒน์ กับคุณนิเวศน์ ว่าสำหรับงานเขียนของคนรุ่นใหม่ ในช่วงระยะหลังนี้จะเห็นได้ว่า มันมีอิทธิพลของวรรณกรรมต่างประเทศเข้าไปมาก ในงานเขียนของคุณวัฒน์ หรือของคุณนิเวศน์ จะมีอยู่บ้างไหม”

วัฒน์ “ถ้าพูดในแง่ศิลปะ มันเป็นเรื่องถ่ายเทกันได้ เพราะฉะนั้นอิทธิพลมันต้องมีแน่นอน อิทธิพลจากวรรณกรรมต่างประเทศก็ยอมรับว่า ระยะหลังอ่านวรรณกรรมต่างประเทศหลายเล่มก็ชอบ อย่างเรื่อง *จอห์นนี่ไปรบ* อาจจะเป็นประสบการณ์คล้าย ๆ กันอยู่บ้าง เพราะมีตัวละครนอนอยู่กับที่ทั้งเรื่องเลยแต่ว่าเรื่องมันเดินไปได้โดยสนุก ซึ่งมันเป็นเรื่องที่ทำทนายสำหรับคนเขียนหนังสือ ที่ควรศึกษา ไม่ว่าจะวรรณกรรมต่างประเทศหรือของเก่าของไทยเรา แต่ว่าอิทธิพลที่จะเอามาโดยตรงนั้น มันคงพูดกันยากเพราะบางทีมันซึมซับมา ก็ยอมรับว่ามันเป็นการถ่ายเททางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง”

คุณนิเวศน์ “ผมเป็นคนอ่านหนังสือต่างประเทศน้อย ถ้าหากจะมีอิทธิพลอยู่บ้างในงานเขียนของผม ผมคิดว่าจะเป็นนักเขียนไทยด้วยกันมากกว่า ผมไม่ได้อ่านหนังสือของนักเขียนต่างประเทศมากนัก และถ้ามี คนถามว่าประทับใจใครมากที่สุด ผมก็ตอบว่า ไม่ประทับใจใครเลย และก็หน้าปกหนังสือ ถนนนอกเมืองที่มันมีภาษาอังกฤษไปด้วยนั้น มันไม่ได้เกี่ยวกับคนเขียน ผมเขียนหนังสือผมก็เขียนไป รู้สึกอย่างไรก็เขียนไปอย่างนั้น แต่บังเอิญสำนักพิมพ์ซึ่งเป็นผู้พิจารณาเรื่องเค้าอ่านจบแล้ว ว่ามันเป็นเรื่องแนวนี้เนี่ยเนาะ เค้าใส่หน้าปกเป็นภาษาอังกฤษให้ คือคุยกับนักเขียนหลายคน เค้าก็ได้อิทธิพลนักเขียนต่างประเทศกัน แต่ผมนี่ ผมอยากพูดว่า ผมไม่น่าจะได้ ผมน่าจะได้จากนักเขียนไทย ๆ เป็นส่วนใหญ่ อย่างที่คุณวัฒน์ว่า มันถ่ายเทกันได้ โดยที่เราไม่ได้เจตนาไม่ได้ตั้งใจ”

คำถาม “ทำไมนักเขียนรุ่นใหม่บางคนจึงไม่ได้รับการต้อนรับและการส่งเสริมที่ดีจากสนามข้อเขียนต่าง ๆ เป็นไปใ้ไ้ไหมที่สนามข้อเขียนและสำนักพิมพ์เหล่านั้นไม่กล้าเสี่ยง”

วัฒน์ “เรื่องงานใหม่บางเรื่อง สำนักพิมพ์เค้าก็กล้าเสี่ยงเหมือนกัน อย่างหมู่บ้านอาบจันทร์ ของมาลา คำจันทร์, *จนตรอก* ของชาติ กอบจิตติ หรือ *เจ้าฟ้า* ของพิริยะ พนาสุวรรณ. ผมว่ามันทั้ง 2 ส่วน อยู่ที่คุณภาพของงานด้วย และก็อยู่ที่สายตาของบรรณาธิการด้วยว่าจะมีสายตาแหลมคมพอที่จะมองงานดีได้หรือเปล่า”

คำถาม “ในฐานะที่เป็นนักเขียนคุณนิเวศน์เห็นว่าวรรณกรรมจะมีบทบาทต่อเยาวชนได้มากน้อยแค่ไหน เพราะวรรณกรรมสร้างสรรค์จะนิยมอ่านกันในหมู่ผู้มีการศึกษาพอสมควรเท่านั้น”

นิเวศน์ “ในฐานะที่ผมเคยสอนหนังสือเด็ก ๆ มา 15 ปี วรรณกรรมมีบทบาทต่อเยาวชนมาก แต่ไม่ใช่วรรณกรรมสร้างสรรค์เป็นพวกการ์ตูนเล่มเล็ก ๆ เล่มละบาท เป็นพวกผี ๆ สาง ๆ มากกว่าจริง ๆ แล้ววรรณกรรมสร้างสรรค์ไม่เข้าไปถึงเด็ก อาจจะเป็นเพราะว่าไม่มีครูเอาไปให้อ่านก็ได้ ผมมานึกดู ถ้าเราจะทำวรรณกรรมสร้างสรรค์เข้าไปถึงเด็ก ถึงเยาวชนจริง ๆ แล้ว คงต้องอาศัยสื่อที่ทันสมัยเพื่อนำความเข้าไปสู่คนอื่นได้ สื่อที่วรรณกรรมจะไปถึงเด็กก็คงจะแปลงรูปเช่นทีวี อย่างขณะนี้หลายช่องเริ่มมีละครเด็ก อย่างช่อง 7 ล่าสุดมีเรื่อง “ชนบทที่รัก” โดยบทประพันธ์ของ มานพ แก้วสนิท ซึ่งเคยลงใน สตรีสาร”

คำถาม “ทำไมวรรณกรรมของไทยแปลเป็นภาษาต่างประเทศน้อยมาก เมื่อเทียบกับวรรณกรรมตะวันตกที่แปลเป็นภาษาไทย ทั้งที่นักเขียนไทยก็มีฝีมือไม่แพ้กันเขียนต่างประเทศ หรือบางทีจะดีกว่า เรื่องที่แปลมาบางเรื่องก็ไม่มีเนื้อหาละอะไร”

ไพฑูริ “เรื่องแปลในเมืองไทยมีมาก นักแปลทั้งหลาย ก็พยายามแปลเรื่องที่ดี ๆ ไว้ให้อ่านกัน แต่เป็นที่น่าเสียดายที่วงการแปลของเราหรือวงการเขียนของเราทั้งหมดไม่ได้รับความสนับสนุนใด ๆ จากรัฐบาล เพราะฉะนั้นเรื่องที่จะมีการแปลระดับชาติ ระดับโลกมันก็แคบ มูลนิธิโตโยต้าที่เอาไปแปลกันตั้งเยอะแต่ยังน้อยเมื่อเทียบแล้วก็ยังไม่ค่อย”